

Pienten osaamiskokonaisuuksien kansallinen viitekehys/linjaus

LUONNOS huhtikuu 2024

Viitekehystä muokataan pilotista saatujen tulosten perusteella

Johdanto

Osaamisen kehittämisen arvo korostuu, kun työelämä, työ itsessään, teknologia ja maailma muuttuvat kiihtyvällä nopeudella. Työmarkkinoilla on osajapulaa ja vaativissa tehtävissä toimivilla tarvetta päivittää ja uudistaa osaamista. Myös digivihreä siirtymä ja nousevien alojen akuutit tarpeet vaativat uudenlaisia TKI- ja koulutusratkaisuja. Suomessa on kasvava tarve työelämän tarpeisiin vastaavalle, aikuisille suunnatulle lyhytkestoiselle koulutukselle.

Korkeakoulujen edellytyksiä vastata toimintaympäristön muutokseen tuettiin laatimalla korkeakoulujen, sidosryhmien ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyönä Kansallinen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia ”Maailman osaavimman ja sivistyneimmän kansan kotimaaksi”. Strategia julkaistiin joulukuussa 2022. Yksi 3+1 –mallin strategisista toimenpidekokonaisuuksista on **Selkeä asiantuntijana ja kehittämisen ja pätevöitymisen polku**, jonka tavoitteena on, että jatkuvan oppimisen tarjonta uudistuu nykyistä selkeämmiksi kokonaisuuksiksi, jotka tunnustetaan ja joita arvostetaan sekä oppijoiden keskuudessa, että työmarkkinoilla. Tarjonnan on voitava kumuloitua asiantuntijana kehittämisen poluksi. Keskeisiä keinoja ovat EU-suosituksen mukaisten pienten osaamiskokonaisuuksien (micro-credentials) kehittäminen, erikoistumiskoulutusten aseman vahvistaminen ja kansainvälisille osaajille ja Suomessa jo oleville ulkomaalaistaustaisille henkilöille suunnattujen pätevöityvien ja muiden osaamiskokonaisuuksien selkeyttäminen.

Tämä työryhmätyönä valmisteltu pienten osaamiskokonaisuuksien viitekehys on osa [EU:n suosituksen](#) mukaisten pienten osaamiskokonaisuuksien kansallista käyttöönottoprosessia. Linjaus tukee osaltaan myös korkeakoulujen digivision ja jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden (JOD) korkeakouluja koskevaa määrittelytyötä. Lähtökohtana on ollut, että pienten osaamiskokonaisuuksien laajuus olisi 1-59 opintopistettä. Opintopisterajoja tarkastellaan edelleen jatkuvassa kehittämistyössä ja kokeilujen aikana.

Viitekehystyöllä pyritään luomaan yhdenmukaisuutta, läpinäkyvyyttä, ymmärrettävyyttä ja luotettavuutta vahvistavaa käsitteistöä pienten osaamiskokonaisuuksien tuottaja-, hankkija- ja hyödyntäjäverkostoon.

Tavoitteena on, että pienistä osaamiskokonaisuuksista luodaan tunnettu ja tunnustettu, osaamisen kuvauksiin perustuva konsepti, jonka lähtökohtana ovat työelämäyhteistyö ja työelämän kommunikoidut tarpeet sekä korkeakoulujen nopeat ja joustavat osaamisratkaisut niihin. Korkeakoulujen tarjoamista pienistä osaamiskokonaisuuksista kehitetään yhtenäisen osaamisen arvioinnin ja laadunvarmistuksen periaatteiden

ansioista arvostettuja ja tunnustettuja. Yhteisin periaattein laaditut osaamiskuvaukset ja muut koulutuksen vakiotiedot helpottavat tarvittavien osaamiskokonaisuuksien löytämistä ja hankkimista käyttäjäystävällisestä digitaalisesta palveluympäristöstä. Yksittäisiä korkeakoulujen osaamiskokonaisuuksia on myös mahdollisuus koota isommiksi, osaamista laajentaviksi tai osaamistasoa nostaviksi paketeiksi kuin 59 opintopistettä. Tällaisille paketeille voitaisiin luoda myös ”brändinimikkeitä”.

Tavoitteena on työntekijöitä ja –antajia sekä yrittäjiä innostava korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta. Yksinomaan julkisella rahoituksella korkeakoulujen on haastavaa vastata kasvaviin osaamisen uudistamisen tarpeisiin. Muu kuin tutkintojen osiin perustuva tarjonta, joka (täydennyskoulutus) jo onkin laajaa, antaa nopeammin ja joustavammin mahdollisuuden vastata uusiin osaamistarpeisiin. Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian mukaisesti tavoitteena on, että TKI-toimintaan perustuvista osaamiskokonaisuuksista tulisi niin arvostettuja osaamisen kehittämisen ja täydentämisen tuotteita, että niistä ollaan myös valmiita maksamaan (työpaikat, yksilöt). Sisältöjen rakentamisessa tärkeää on yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän välillä.

Korkeakoulu, ammatillinen koulutuksen oppilaitokset ja koulutusyritykset tarjoavat jo erilaisia pieniksi osaamiskokonaisuuksiksi katsottavia koulutuksia, myös rajat ylittävässä koulutusyhteistyössä. Samalla pienten osaamiskokonaisuuksien mitoituksesta, hyväksiluvusta ja osaamistulosten määrittelystä on syntynyt erilaisia tulkintoja. Kansallisilla linjauksilla tuetaan sitä, että tietoisuus, ymmärrys ja sitä kautta pienten osaamiskokonaisuuksien arvo niin yksilölle kuin työelämälle vahvistuu. Tämän varmistamiseksi tässä viitekehyksessä on pienille osaamiskokonaisuuksille

Viitekehyksestä muodostuu pienten osaamiskokonaisuuksien konsepti sekä yhtenäiset periaatteet, joiden mukaan osaamiskokonaisuudet tulee suunnitella ja kuvata. Viitekehysten pohjalta muotoutuu myös vähimmäisstandardi julkisesti ylläpidetyn Opin.fi markkinapaikan tarjonnalle ja osana JOD-kokonaisuutta.

Määrittelytyö koskee pienten osaamiskokonaisuuksien tarjonnan esittämisen tietosisältöjä sekä suorituksesta annettavan todisteen sisältöä. Viitekehys tukee osaamiskokonaisuuksien varsinaisten osaamissisältöjen laatimista, mahdollistaen niiden dynaamisen uudistumisen ja moninaisuuden.

Yhteiset periaatteet:

- oppijälähtöisyys niin, että oppija saa tarvitsemansa osaamisen ja ohjausta sen hankkimiseen
- osaamistavoitteet on kuvattu yhdenmukaisella tavalla ja ne perustuvat työelämän tarpeisiin
- pienestä osaamiskokonaisuuden todistuksen vaatima osaaminen arvioidaan luotettavasti
- opetuksen ja oppimisen tavat tulee kuvata ja suunnitelma yhteistyössä työelämän kanssa
- pienen osaamiskokonaisuuden laadunvarmistukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, ja laadunvarmistuksen perusteet on kuvattava

- Lähtökohtana on, että kullakin osaamiskokonaisuudella on itsenäistä arvoa työmarkkinoilla ja/tai työpaikalla. Oppijan ja työelämän kannalta voi olla hyödyllistä, että pieniä osaamiskokonaisuuksia voi koota laajemmiksi kokonaisuuksiksi (tutkinto tai muu selkeästi määritelty kokonaisuus).

Pienten osaamiskokonaisuuksien kansallinen viitekehys / kriteeristö

Viitekehysten perustana on Euroopan unionin neuvoston suositus 2022/C 243/02 ja sen liite, joka sisältää luettelon eurooppalaisista yhteisistä vakiotiedoista, joilla kuvataan pieniä osaamiskokonaisuuksia. Vakiotietoja suositellaan käytettäväksi resurssina suosituksen täytäntöönpanon tukemisessa.

Tässä viitekehyksessä vakiotietoja on täsmennetty kansallisesti pienten osaamiskokonaisuuksien konseptin luomiseksi ja niiden käytön edistämiseksi. **Viitekehys toimii osaamiskokonaisuuksien suunnittelun ja toteutuksen, digitaalisella palvelualustalla esitettävien tietojen sekä todistuksen ja sen liitteiden perustana.** Erikseen täsmennetään, mitkä ovat palvelualustalla ja todistuksessa esitettävät välttämättömät tiedot.

Viitekehys on laadittu suomalaisten korkeakoulujen tarjoamia pieniä osaamiskokonaisuuksia ajatellen lähtökohtana, että tarjonta on tunnistettavaa myös kansainvälisesti. Viitekehystä voidaan myöhemmin soveltaa ja mukauttaa myös muiden toimijoiden tuottamien osaamiskokonaisuuksien tarjontaan.

Vakiotiedot

1. Oppijan tunnistetiedot

Pienen osaamiskokonaisuuden suorittaminen ja todistuksen saaminen edellyttävät yksilön vahvaa tunnistautumista.

2. Pienen osaamiskokonaisuuden nimi3. Myöntäjän maa (maat) / alue (alueet)

4. Myöntävä elin (tai elimet)

nimi Osaamiskokonaisuuden tarjoajan nimi

5. Myöntämispäivä ja voimassaolo

Myöntämispäivän lisäksi mahdollinen voimassaolo. Osaamiskokonaisuuden tarjoaja päättää ja perustelee voimassaoloajan (onko perusteena esim. sääntelyä, järjestöjen päätöksiä tms.).

6. Osaamistavoitteet

Osaamistavoitteet on esitettävä selkeästi ja ymmärrettävästi. Osaamistavoitteet esitetään joko kuvaamalla erikseen tavoitteena olevat tiedot, taidot sekä vastuu ja itsenäisyys

tai

yhtenäisellä kuvauksella siitä, mitä oppijan odotetaan tietävän, ymmärtävän ja pystyvän tekemään.

Osaamistavoitteiden kuvaamisen kehys perustuu Euroopan unionin neuvoston suositukseen eurooppalaisesta tutkintojen viitekehyksestä 2017/C 189/03. Siinä tarkoitetaan

- 'Tiedoilla' oppimalla tapahtuneen asioiden omaksumisen tulosta. Tiedot muodostuvat työ- tai opintoalaan liittyvien faktojen, periaatteiden, teorioiden ja käytäntöjen kokonaisuudesta. Tiedot voivat olla teoria- ja/tai faktatietoja.
- 'Taidoilla' kykyä soveltaa tietoja ja käyttää taitotietoa tehtävien suorittamiseen ja ongelmien ratkaisemiseen. Taidot kuvataan kognitiivisina (loogisen, intuitiivisen ja luovan ajattelun käyttö) tai käytäntöön liittyvinä (kätevyys ja menetelmien, materiaalien ja työkalujen ja -välineiden käyttö).
- Vastuulla ja itsenäisyydellä oppijan kykyä soveltaa tietoja ja taitoja itsenäisesti ja vastuullisesti.

Osaamistavoitteet tulee suunnitella niin, että ne vastaavat työpaikkojen ja yksilöiden osaamistarpeisiin ja perustuvat korkeakoulujen TKI-osaamiseen. Korkeakoulujen, työelämän ja sidosryhmien yhteistyö on tämän saavuttamiseksi olennaisen tärkeää. Osaamiskokonaisuudet voivat olla korkeakoulujen tutkintojen osia (avointa korkeakouluopetusta) tai niiden yhdistelmiä. Ne voivat olla myös täysin uusia kokonaisuuksia, joita tarjotaan tutkintojen ulkopuolisena, liiketaloudellisena toimintana. Näitä voidaan myöhemmin liittää tutkintokoulutukseen, jos tämä osoittautuu tarkoituksenmukaiseksi. Riittävän yhtenäisin periaattein laadittu osaamisperustainen kuvaus helpottaa tätä ja myös edistää osaamiskokonaisuuksien ymmärrettävyyttä ja siirrettävyyttä korkeakoulujen välillä.

7. Osaamistavoitteiden saavuttamisen edellyttämä ohjeellinen työmäärä

Osaamiskokonaisuuksien laajuus on 1-59 opintopistettä, tarjotun osaamiskokonaisuuden laajuus tulee ilmoittaa opintopisteinä.

Suosituksen 2022/C 243/02 (liite II) mukaan korkeakoulujen olisi mahdollisuuksien mukaan käytettävä eurooppalaista opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmää (ECTS) ja noudatettava EQF-suosituksen liitteessä V esitettyjä periaatteita pienen osaamiskokonaisuuden oppimistulosten saavuttamisen edellyttämän ohjeellisen työmäärän osoittamiseksi.

(Tarjoajat, jotka eivät käytä ECTS-järjestelmää (tai mikäli tarjonta on laajuudeltaan alle yhden opintopisteen vrt. AU oppijalta edellytettävä tuntimäärä), voivat käyttää muita järjestelmiä tai tietotyyppejä, joilla voidaan tehokkaasti kuvata oppimistuloksia ja työmäärää EQF-suosituksen liitteessä V esitettyjen periaatteiden mukaisesti.)

8. Pienen osaamiskokonaisuuteen johtavan oppimiskokemuksen taso

Pienten osaamiskokonaisuuksien osaamistavoitteiden kuvaamisessa on hyvä käyttää taustalla kansallista tutkintojen viitekehystä ja sen tasokuvauksia mm. akateemisen tunnustamisen helpottamiseksi ja laadun varmistamiseksi. Itse viitekehysten avaamista yksittäisille pienille osaamiskokonaisuuksille, ei tässä vaiheessa ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi.

9. Osaamistaso

Osaamistaso on tarkoituksenmukaista kiinnittää helposti ymmärrettävään luokitteluun hankitun tiedon oppijalle tuottamasta osaamisesta, ei esimerkiksi oppijalta edellytettävään pohjakoulutukseen. Työryhmä päätyi Dreyfusin viisitasoisen mallin käyttämiseen oppimiskokemuksen ja taitojen omaksumisen tasoista (Novice, Advanced Beginner, Competent, Proficient, Expert) (Dreyfus & Dreyfus 1986.).

Pienten osaamiskokonaisuuksien oppimiskokemuksen tasomääreet ovat

1. Noviisi eli aloittelija (Novice)
2. Edistynyt aloittelija (Advanced beginner)
3. Pätevä ongelmanratkaisija / suorittaja (Competent performer)
4. Taitava ongelmanratkaisija / suorittaja (Proficient performer)
5. Ekspertti / Asiantuntija (Expert)

10. Osaamisen arviointi

Todistuksen myöntäminen edellyttää, että osaamiskokonaisuuden osaamistavoitteiden saavuttaminen on arvioitu. Käytettävä(t) arvioinnin menetelmä(t) tulee julkistaa.

Arvioinnissa tulee käyttää luotettavia menetelmiä ja menetelmän valinnan perustana tulee olla arvioitavien osaamistavoitteiden luonne. Arvioinnin tulee tukea oppijan oman osaamisen tunnistamista.

11. Opetuksen ja oppimisen tavat/järjestelyt

Kuvataan, millaisia opetuksen ja oppimisen tapoja ja järjestelyjä osaamiskokonaisuuden osaamistavoitteiden saavuttamiseksi tarjotaan. Suunnittelussa tulee tehdä yhteistyötä työelämän kanssa (Tulisiko linjata tarkemmin? Tuodaan tähän (vai toisaalle?) myös TKI- jatkuva oppiminen-yhteys vahvasti).

12. Osaamiskokonaisuuden laadunvarmistus

Erityistä huomiota on kiinnitettävä osaamistavoitteiden, arvioinnin ja opetusjärjestelyjen laatuun. Työelämäyhteistyön laajuus ja toimivuus on merkittävä laadun tekijä. Lähtökohtana on, että korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmä kattaa myös pienet osaamiskokonaisuudet. Korkeakoulun on pidettävä huolta lainsäädännön edellyttämästä laadunvarmistuksesta.

13. Kohderyhmä ja ennakkovaatimukset

Kuvataan (jos tarkoituksenmukaista) mille kohderyhmälle osaamiskokonaisuus on suunnattu. Ilmoitetaan mahdolliset osallistumisen ennakkovaatimukset kuten aiempi koulutus tai työkokemus.

14. Henkilöllisyyden varmistaminen arvioinnin aikana

Ketju oppijan vahvasta tunnistautumisesta jatkuu myös arviointiin. Arvioinnin edellytyksenä on, että arvioitava henkilö on todennettu vahvan tunnistautumisen keinoin.

15. Arvosana

Käytetty arvosana-asteikko.

16. Yhdistämis- ja kerrytettävyysvaihtoehdot

Lähtökohtana on, että kullakin osaamiskokonaisuudella on itsenäistä arvoa työmarkkinoilla ja/tai työpaikalla. Osaamiskokonaisuudet voivat myös olla osa yhtä tai useampaa laajempaa kokonaisuutta (tutkinto tai muu selkeästi määritelty kokonaisuus).

Kerrytettävyys ei tarkoita vain sitä, että oppija voi koota erillisiä osaamiskokonaisuussuorituksiaan omaan portfolioonsa. Jos osaamiskokonaisuuksia ilmoitetaan voitavan yhdistää/kerryttää laajemmiksi kokonaisuuksiksi, tulee määritellä mihin kerryttäminen perustuu ja millä tavalla useamman osaamiskokonaisuuden yhdistelmä tuottaa laajemman kokonaisuuden (osaamisen syventyminen, laajeneminen ...) sekä miten kohti laajempaa kokonaisuutta on mahdollista edetä.

17. Lisätiedot

Palveluympäristössä pienen osaamiskokonaisuuden hinta on pakollinen lisätieto.

TAUSTAMUISTIO: Miksi pieniä osaamiskokonaisuuksia?

Mihin tarpeeseen korkeakoulujen pienillä osaamiskokonaisuuksilla erityisesti vastataan ja mitä niillä tavoitellaan? Miksi tarvitaan kansallisia linjauksia?

EU-suosituksen määritelmän mukaan pienten osaamiskokonaisuuksien keskeisiä tunnusmerkkejä ovat suppea laajuus, osaamistavoitteiden kuvaaminen ja osaamisen arviointi, laadunvarmistus ja todistus oppijalle. Tunnusmerkistön täyttävää jatkuvan oppimisen tarjontaa jo on niin korkeakouluilla kuin muillakin toimijoilla. Tarvitaanko siis uutta kansallista ohjausta tai linjauksia?

Kysymystä pienten osaamiskokonaisuuksien ohjauksen tarpeesta ja tarkoituksesta on syytä tarkastella kahdesta hieman erilaisesta, mutta toisiinsa kytkeytyvästä näkökulmasta. Ensinnäkin kyse on siitä, missä määrin ja millaisia uusia osaamisen syventämisen, päivittämisen ja uudelleen suuntaamisen mahdollisuuksia (koulutusta) tarvitaan. Toiseksi kyse on siitä, voidaanko näitä osaamisen uudistamisen mahdollisuuksia parantaa nykyistä tarkemmin kansallisesti (ja kansainvälisestikin/EU-tasolla) määritellyllä selkeämmällä ja kokonaisvaltaisella konseptilla (toiminta-ajatuksella) ja brändillä (tuotemerkillä).

Ensimmäiseen näkökulmaan liittyen voidaan laajasti jaetun näkemyksen mukaisesti todeta, että osaamiseen panostamista tarvitaan kasvavassa määrin. Työelämässä on puutetta työelämän tarpeita vastaavista osaavista työntekijöistä ja eri alojen ammattilaisilla ja sellaisiksi haluavilla on merkittävää tarvetta lisätä ja uudistaa osaamistaan. Tarpeiden ajurina ovat työelämän ja teknologian nopea muutos ja erityisesti nousevat alat, jotka edellyttävät kokonaan uutta osaamista tai vanhan päivittämistä. Osaamisen nopeaa uudistamista sekä osaavaa työvoimaa tarvitaan myös Suomen ja EU:n kriittisillä aloilla omavaraisuuden mahdollistamiseksi. Osaamisen kehittämisen tapoja koskevaan kysymykseen vastauksena on, että osaamista on voitava kehittää nopeasti, joustavasti, ja tarpeeseen räätälöitynä, myös työn ohessa, erilaisia opetuksen ja oppimisen tapoja hyödyntäen. Teknologia on myös osaamisen kehittämisen tarjontaan ja kysyntään merkittävästi vaikuttava tekijä. (Mm. Cedefop 2022, OECD, OKM 2022).

Tarvetta edellä todetun EU-määritelmän täyttävälle koulutukselle tai osaamiskokonaisuuksille siis on. Kun tarkastellaan sitä, onko uudelle kansallisesti linjatulle konseptille tarvetta, voidaan lähtökohdaksi ottaa ainakin seuraavia kysymyksiä:

- vastaako nykyinen oppimismahdollisuuksien tarjonta sisällöltään ja toteutukseltaan kysyntää ja tarvetta, onko tarjonnalle kysyntää?
- pystytäänkö nykyisellä tarjonnalla vastaamaan yhä dynamisempiin työmarkkinoiden osaamis- ja osaajatarpeisiin?
- osaavatko työpaikat ja yksilöt kommunikoida tarpeensa ja koulutuksen tarjoajat tarjontansa selkeästi ja ymmärrettävästi?
- onko tarpeisiin vastaavan tarjonnan löytäminen ja hankkiminen vaivatonta, onko työpaikoille ja oppijoille tarjolla tukea ja ohjausta?
- varmistetaanko tarjonnan laatua, onko tarjonta hyvää ja tasalaatuista?/Riittääkö instituutiokohtainen laadunvarmistus?
- ovatko oppijan saamat todistukset selkeitä, kuvaako todistus selkeästi työnantajalle oppijan osaamisen/ toimivatko ne työnantajille osaamisesta viestimisessä, onko niillä yksilölle arvoa työhaussa tai työpaikalla?
- toimiiko nykyinen tarjonta porttina korkea-asteen opintoihin ja osaamiseen moninaisille tarvitsijoille, myös niille, joilla korkeakoulutusta ei ennestään ole
- kertyykö opinnoista ja hankitusta osaamisesta laajempia kokonaisuuksia ja kasvavaa lisäarvoa?
- tuleeko korkeakoulujen TKI-toimintaan perustuva osaaminen laajasti ja vaikuttavasti koko yhteiskunnan käyttöön?

Kyse on myös siitä, onko EU:n suositus pienistä osaamiskokonaisuuksista riittävä sellaisenaan vai tarvitaanko sen toimeenpanemiseksi kansallisesti myös oma tulkintansa suomalaisen korkeakoulujärjestelmän näkökulmasta, ottaen samalla myös huomioon yhteentoimivuus eurooppalaisessa kontekstissa.

Seuraavassa tarkastellaan näitä kysymyksiä tarkemmin.

Jatkuvan oppimisen parlamentaarisessa uudistuksessa on toistuvasti noussut esiin se, että tarjonnasta puuttuu nopeasti käynnistettävää, lyhytkestoista koulutusta, joka ei välttämättä asetu tietyille koulutustasolle ja joka yhdistelee sisältöjä eri koulutusaloilta. Osaamisen kehittäminen pitäisi myös pystyä hoitamaan keinoin, jotka eivät pienennä työllisyysastetta eli vähennä työvoimaan osallistuvien osuutta tai määrää. Siksi työuran aikana osaamista tulisi kehittää pääsääntöisesti työtä ja opiskelua yhteen sovittamalla ja muutoin elämäntilanteen huomioon ottavalla tavalla. (VN 2020.) Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen toteuttamassa kyselyssä (<https://jotpa.fi/openfile/195>) reilu kolmannes vastaajista opettelee uusia asioita mieluummin muulla tavoin kuin osallistumalla koulutukseen, ja hieman vajaa kolmannes vastaajista ei ole löytänyt sopivia koulutuksia ja kursseja. Työnantajien viesti tarvetta vastaavista ja sopivista koulutuksista on monista lähteistä saman suuntainen. Toisaalta mm. korkeakoulujen viesti toisinaan on, että työelämän tarpeita vastaaviin koulutuksiin ei joissain tapauksissa ole osallistujia. Työelämän tarpeiden ja kysynnän yhteensovittamisessa tarjonnan kanssa on edelleen parannettavaa, sekä sisältöjen että toteutustapojen suhteen.

Pienten osaamiskokonaisuuksien konseptin määrittely ei tarjoa edellä todettuun yksiselitteistä ratkaisua, mutta voi edistää kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa. Jos ja kun konsepti määritteli mm. osaamistavoitteiden sekä opetus- ja oppimismenettelyjen kuvaamista, ei sopivien kokonaisuuksien löytyminen jäisi kiinni siitä, että tavoitteena oleva osaaminen tai tarjotut opiskelumuodot eivät ole selvästi ja johdonmukaisesti näkyvissä. Kyse on pitkälti myös toisesta edellä esitetyistä kysymyksistä, osaavatko työpaikat kommunikoida tarpeensa ja koulutuksen tarjoajat tarjontansa selkeästi ja ymmärrettävästi? Yhtenäisempi kuvausten kehikko edistäisi kommunikoinnin selkeyttä. Avaintekijä kohtaannon edistämiseksi on myös se, miten työelämä otetaan mukaan pienten osaamiskokonaisuuksien suunnittelusta toteutukseen (esim. OECD 2023, 13). Kansallisilla linjauksilla ja tuella on mahdollista tätä ohjata. Yhteistyön myötä korkeakoulut saavat ajantasaista tietoa työelämän muutoksista ja vaatimuksista kaiken koulutuksensa perustaksi.

Yhteiset, eurooppalaisia käytäntöjä noudattelevat periaatteet helpottavat kommunikointia myös Suomen rajojen ulkopuolella: osaaminen näkyväksi tekeminen ja siirrettävyys niin korkeakoulujen kesken kuin työelämälle helpottavat.

Kohtaanto edellyttää kohtaamispaikkaa. Helppokäyttöinen, riittävät ja käytettävyydeltään hyvät toiminnallisuudet sisältävä digitaalinen palvelualusta on välttämätön, jotta osaamiskokonaisuudet voi kuhunkin tarpeeseen nopeasti ja helposti ja löytää ja hankkia. Parhaimmillaan alusta paitsi sisältäisi tarjonnan myös tuottaisi tarjoajille tietoa kysynnästä sekä esimerkiksi työmarkkinainformaatiota. Kansallisin linjauksin voidaan määrittää millä edellytyksillä ja millaisin välttämättömin tiedoin digitaaliselle palvelualustalle (JOD, opin.fi?) voi pieniä osaamiskokonaisuuksia viedä. Tämä osaltaan myös varmistaa yhdenmukaista laatua ja tarjonnan läpinäkyvää vertailtavuutta.

Suppeiden koulutuskokonaisuuksien erilaiset laadun ulottuvuudet ja laadun varmistaminen – kuten myös huoli laadun vaihtelevuudesta - ovat kansainvälisissä yhteyksissä paljon esillä. Laadunvarmistuksen menettelyt vaihtelevat yksittäisten kokonaisuuksien akreditoinnista institutionaaliseen laadunvarmistukseen (OECD 2023, 28). Viimeksi mainitulla tarkoitetaan sitä, että laadunvarmistus koskee instituution toimintaa kokonaisuudessaan. Suomessa korkeakoulut vastaavat toimintansa ja tulostensa laadusta. Korkeakoulujen tulee arvioida koulutustaan, tutkimustaan sekä taiteellista toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Korkeakoulujen on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatujärjestelmiensä arviointiin säännöllisesti. Arviointien tulosten julkistamista edellytetään lakisääteisesti. Kansallinen koulutuksen arviointineuvosto (KARVI) toteuttaa auditointeja, joilla arvioidaan korkeakoulun laatujärjestelmän toimivuutta

ja vaikuttavuutta. Tämän pienten osaamiskokonaisuuksien viitekehysten on osaltaan tarkoitus edistää pienten osaamiskokonaisuuksien laatua ja sen yhdenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä.

Lyhyistäkin koulutuksista saa usein todistuksen, vähintäänkin osallistumisesta kurssille tms. Näiden arvo työmarkkinoilla ja työpaikoilla voi kuitenkin olla vähäinen tai epäselvä. EU-suosituksessa esitetyt vakiotiedot, niiden kansallinen tarkentaminen ja muut kansalliset linjaukset vahvistavat pienistä osaamiskokonaisuuksista annettavien todistusten arvoa. Kun todistuksissa selkeällä ja riittävän yhdenmukaisella tavalla kuvataan saavutettu osaaminen, on työpaikoilla helppo todeta sen soveltuvuus tarjolla oleviin tehtäviin. Kansallisten linjausten mukainen toiminta ja todistuksessa esitettävät vakiotiedot vahvistavat luottamusta todistuksiin. Todistuksen digitaalinen muoto helpottaa sen käyttämistä ja näyttämistä. Kansallisten linjausten (viitekehysten) tavoitteena on, että pienten osaamiskokonaisuuksien konsepti ("brändi") jo itsessään kertoo siitä, että todistuksen saamiseksi on todella pitänyt hankkia ja osoittaa osaamista, ja osaaminen on arvioitu. Arviointiosaaminen onkin korkeakoulujen vahvuus, joka tulee täysimääräisesti hyödyntää pienten osaamiskokonaisuuksien toteutuksessa.

Pienten osaamiskokonaisuuksien tavoitteeksi esitetään usein myös se, että ne tarjoaisivat mahdollisuuden monimuotoiselle osallistujajoukolle, myös niille jotka muutoin vähemmän osallistuvat koulutukseen ja kehittävät osaamistaan. Kokemukset kuitenkin osoittavat, että tavoite ei toteudu ilman erityisiä toimia ja voivat kuitenkin toimia porttina myös korkeakoulutasoiseen osaamiseen, jos kiinnitetään erityistä huomiota haluttujen kohderyhmien ohjaamiseen ja tukemiseen. Kansalliset linjaukset voivat mm. auttaa kiinnittämään huomiota siihen, että osaamiskokonaisuuksien kohderyhmiä lähtökohtaisesti pohditaan ja niistä viestitään kunkin osaamiskokonaisuuden kohdalla.

Vaikka lyhyitä koulutuksia ja osaamiskokonaisuuksia on tarjolla jäävät ne usein – tutkinnon osia lukuun ottamatta – toisistaan irrallisiksi niin, että ne eivät selkeästi syvennä tai laajenna jo hankittua osaamista. Tutkintojen osien osaltakin yhdistelemällä osia eri koulutusohjelmista voidaan myös luoda nimenomaan työelämän tarpeiden kannalta hyödyllisiä laajempia kokonaisuuksia. Korkeakoulujen ja työelämän yhteistyöllä ja yhteisillä periaatteilla osaamiskokonaisuudet eivät kertyisi vain yksittäisinä vaan ne voisivat kertyä aidosti merkityksellisiksi laajemmiksi kokonaisuuksiksi.

Suomen menestys perustuu osaamiseen. Tutkimus ja TKI-osaaminen ovat korkeakoulujen jatkuvan oppimisen perusta. Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia korostaa myös näiden yhdistämisen – TKI-toiminnan ja oppimisen – potentiaalia työelämän uudistamisessa. Pienet osaamiskokonaisuudet istuvat hyvin tällaiseen koulutusmalliin.

Pienten osaamiskokonaisuuksien tarkoituksena on osaltaan varmistaa, että korkeakoulujen tuottama tieto ja osaaminen tulevat laajasti yhteiskunnan käyttöön ja hyödyksi. Tässä tehtävässä niiden valttina on nopeus, joustavuus ja osuvuus. Hyötyjen todellistumista voidaan edistää vahvistamalla osaamiskokonaisuuksista kansallisin linjauksin tunnistettava, luotettava ja tunnustettu tapa hankkia ja osoittaa osaamista.

Kansallinen linjaus/viitekehys pienistä osaamiskokonaisuuksista tarvitaan, koska

- Yhteisin periaattein kuvatut osaamistavoitteet edistävät osaamistarpeiden ja –tarjonnan kommunikointia ja kohtaantoa
- Yhtenäisten tietojen määrittäminen digitaalisella palvelualustalla esitettävälle tarjonnalle edistää osaamiskokonaisuuksien löytämistä, vertailtavuutta ja hankintaa
- Linjaukset vahvistavat laatua ja antavat perustan laadun arvioinnille
- Linjaukset vahvistavat todistusten arvoa ja edistävät niiden käyttöä, myös kansainvälisesti

- Kansalliset linjaukset voivat – kun näin tietoisesti halutaan – auttaa kiinnittämään huomiota vähemmän aiempaa koulutusta saaneiden osallistumiseen
- Yhteiset periaatteet osaamiskokonaisuuksien kertymisestä edistävät osaamisen kasvamista työelämässä hyödyllisiksi ja merkityksellisiksi laajemmiksi kokonaisuuksiksi
- Kansalliset linjaukset vahvistavat pieniä osaamiskokonaisuuksista tunnistettavana, luotettavana ja tunnustettuna tapa hankkia ja osoittaa osaamista ja edistävät näin korkeakoulujen osaamisen tuomista laajasti yhteiskunnan käyttöön ja hyödyksi. Korkeakoulut saavat samalla toimintansa perustaksi ajantasaista tietoa työelämästä ja sen muutoksista.